

Hoofdpijn-dossier

Veel mensen lijden dagelijks onder hoofdpijn- of migraine-aanvallen. Wat kun je ertegen doen? 'Vaak heeft de oplossing niets met de oorzaak te maken.'

door Malou van Hintum illustraties Parra

i

'Ik moet meer op het moment zelf leven. Als ik een afspraak met iemand maak, moet ik erbij zeggen: "Het kan zijn dat ik uitval." Ik moet accepteren dat ik soms dingen niet kan doen.'

Linda Vreeburg (17) hapt in haar broodje tijdens de pauze van het eerste Kindermigrainecongres, dat eind vorig jaar in Leiden werd georganiseerd door de Nederlandse Vereniging van Hoofdpijnpatiënten. Hoofdpijnvrije dagen kent ze niet, en wekelijks komt daar een migraine-aanval bij. Haar vader heeft het ook, vertelt hij. 'Ik lig altijd op bed. Meestal heb ik er 's nachts last van, of in het weekend.' Laatst nog kreeg hij een 'ouderwetse aanval', dwars door de triptanen – de medicatie tegen migraine – heen. 'Om het uur overgeven, ik kon niet liggen of staan en alleen maar kreunen.'

Hij herkende de migraine bij zijn dochter, maar de artsen herkenden het niet. Linda: 'Ik heb eerst psychologische begeleiding gehad,

ik zou last hebben van spanningen. De relatie met mijn vriendje, met mijn vader, hoe het ging op school, over al die dingen wilden ze het eerst hebben. Mijn migraine is minder heftig dan die van mijn vader. Ik kan wel rondlopen, en bijvoorbeeld boodschappen doen. Maar ik kan me niet concentreren.'

Haar worsteling met de ziekte kostte haar een jaar school door al het verzuim dat haar wekelijkse aanvallen veroorzaakten. Inmiddels heeft ze de migraine redelijk onder controle dankzij de triptanen die ze slikt, 'de hemel voor migrainepatiënten', zoals verschillende congresdeelnemers bezweren (zie kader 'Medicatie tegen migraine').

Ontremming

Volgens schattingen heeft ongeveer vier procent van de bevolking tussen de dertig en zestig jaar bijna dagelijks last van enige vorm van hoofdpijn (zie kader 'Soorten hoofdpijn'), ongeveer tien procent van de bevolking heeft minimaal eenmaal per jaar last van migraine. Vrouwen tussen zestien en vijfenveertig jaar hebben er drie keer vaker last van dan mannen van dezelfde leeftijd. Bij kinderen zou het gaan om een kwart miljoen migrainepatiënten. Ongeveer vijf procent van alle kinderen onder de tien jaar lijdt eronder.

De gemiddelde migrainepatiënt heeft een tot twee aanvallen per maand. Een aanval kan enkele uren tot drie dagen duren, de gemiddelde duur is één dag.

Maar wat zijn hoofdpijn en migraine nou precies? Hoogleraar neurologie en 'hoofdpijnprofessor' Michel Ferrari, verbonden aan het Leids Universitair Medisch Centrum, legt uit: 'Hoofdpijn is een prikkeling van specifieke zenuwen in de hersenvliezen en rondom de bloedvaten. De hersenen zelf zijn volstrekt pijnongevoelig, je kunt er met een mes in rondroeren. Dat geeft

Soorten hoofdpijn

Je hebt primaire en secundaire hoofdpijn. **Secundaire hoofdpijn** komt door een externe oorzaak, zoals een hersenvliesontsteking, een hersentumor of een kater. **Primaire hoofdpijn** is hoofdpijn waarvoor nog geen oorzaak is gevonden. Er zijn vier belangrijke soorten: migraine, clusterhoofdpijn, spanningshoofdpijn en chronische dagelijkse hoofdpijn door overmedicatie. **Migraine** komt op spanningshoofdpijn na het meest voor. Het bestaat uit aanvallen van heftige hoofdpijn plus andere verschijnselen zoals misselijkheid, overgeven, en overgevoeligheid voor licht, geluid en geur. Eenderde van de migrainepatiënten heeft migraine met aura, wat meestal inhoudt dat patiënten sterretjes en lichtflitsen zien. Soms zien ze wazig en bij een enkeling valt het gezichtveld deels uit gedurende tien tot dertig minuten. Soms ook is sprake van (tijdelijke) halfzijdige verlamming. **Clusterhoofdpijn** is een zeldzame, zeer ernstige vorm van hoofdpijn die in kortdurende aanvallen verloopt (variërend van dertig minuten tot drie uur) en vooral bij mannen voorkomt. De pijn kan zo heftig zijn dat patiënten letterlijk met hun hoofd tegen de muur slaan. **Spanningshoofdpijn** komt het meest voor en is waarschijnlijk een combinatie van verschillende onbegrepen, veelal chronische, hoofdpijnsorten. **Chronische dagelijkse hoofdpijn door overmedicatie** is precies wat het zegt: ze ontstaat door gebruik van te veel pijnstillers of middelen tegen migraine.

allerlei interessante veranderingen, maar geen pijn. Tenzij je een bloedvat of de hersenvliezen raakt, omdat je dan die pijnreceptoren prikkelt. Migraine is hoofdpijn plus andere verschijnselen. Bij migraine gaat de hoofdpijn samen met een ontremming in de hersenstam, de verbinding tussen de grote hersenen en het ruggenmerg. Daardoor ontstaan ook heel veel andere verschijnselen, zoals misselijkheid, overgeven, en overgevoeligheid voor licht, geluid en geur.'

Hysterische vrouwen

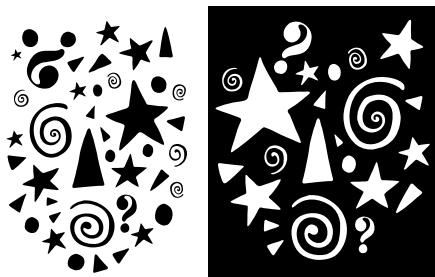
Was migraine tot kort geleden een ziekte voor 'aanstellers' – mensen zeggen nog steeds tegen me "maak je toch niet zo druk", aldus een

Medicatie tegen migraine

De meeste huisartsen schrijven tegen hoofdpijnklasten ibuprofen en paracetamol voor. Sommige mensen slikken die pijnstillers dagelijks, waardoor hun hoofdpijn op den duur verergert. Ze komen in een neerwaartse spiraal terecht: ze hebben hoofdpijn, daartegen slikken ze pijnstillers, die verergeren de hoofdpijn, daartegen nemen ze pijnstillers in, enzovoorts. Ook koffie verergert de klachten, al hebben mensen dat vaak net zo min in de gaten: ze beginnen de dag met koffie omdat ze met hoofdpijn opstaan, nemen om halfelf weer een kopje als hoofdpijn dreigt, en denken daarom dat koffie hen helpt de hoofdpijn de baas te blijven – terwijl juist het omgekeerde het geval is.

Bij ongeveer de helft van de migrainepatiënten helpen triptanen goed, medicijnen die een aanval stoppen doordat ze het effect van een tijdelijk serotoninetekort in de hersenen kunnen compenseren om zo de prikkeling van de zenuwen – de ‘hoofdpijnveroorzakers’ – tegen te gaan. Migrainepatiënten moeten uitproberen welke van de zeven verschillende triptanen bij hen het beste werkt. Gebruik je triptanen te vaak – een vuistregel is: niet meer dan gemiddeld twee dagen per week enkele maanden achtereen – dan loop je het risico medicatieafhankelijke hoofdpijn te ontwikkelen.

Mensen die heel vaak last hebben van migraine, zullen daarom ook dagelijks preventieve middelen moeten slikken. Deze medicijnen zijn oorspronkelijk ontwikkeld tegen andere kwalen (zoals een te hoge bloeddruk of epilepsie), maar werken bij sommige patiënten goed tegen migraine. Wel is de kans op bijwerkingen groot.

congresdeelnemer in Leiden – hoofdpijn bij kinderen wordt al helemaal zelden serieus genomen. Als het al een ziekte is, dan is het een volwassenenziekte, zo lijkt het. Daar komt bij dat migraine bij kinderen extra lastig te herkennen is omdat het vaak met misselijkheid, diarree en (heftige) buikpijn gepaard gaat, waardoor de aandacht dáár naartoe gaat. Soms wordt zelfs een, uiteraard onnodige, blinde darmoperatie uitgevoerd. Artsen, zowel huisartsen als neurologen en kinderartsen, hebben moeite met het herkennen van migraine, bevestigen de migrainespecialisten die spreken tijdens het Kindermigrainecongres.

Toch is de situatie al wel verbeterd vergeleken met vijftienvijf jaar geleden, toen migraine vooral een ziekte was voor ‘hysterische vrouwen’. Michel Ferrari won afgelopen jaar een NWO-Spinozapremie voor zijn migraine-onderzoek, en houdt 19 maart dit jaar tijdens de jaarlijkse Brain Awareness Week voor de eerste keer de Nationale Hersenlezing (een initiatief van onder meer de Hersenstichting Nederland). Ook bestaan er vijftienvijf hoofdpijncentra waar migrainepatiënten terecht kunnen, en zijn er vijf in hoofdpijn gespecialiseerde huisartsen. De Almeerse huisarts Nico van Duijn heeft zelfs een speciaal migrainesprekkuur waar ook patiënten van buiten zijn praktijk terecht kunnen. Maar dat wil niet zeggen dat de mythen over migraine de wereld uit zijn, dat migrainepatiënten weten wat goed voor ze is, en dat hulpverleners en artsen altijd adequaat handelen.

Specifieke trek

Er worden nog altijd diverse boosdoeners voor migraine aangewezen, zoals bepaald voedsel (vooral kaas en chocola), alcoholische versnaperingen en leefstijlfactoren zoals stress en vermoeidheid. Maar geen van alle kunnen ze migraine veroorzaken. Mensen die migraine krijgen, hebben een genetisch bepaalde verhoogde gevoeligheid voor normale prikkels. Die verhoogde gevoeligheid kan tijdelijk versterkt worden door andere factoren, bijvoorbeeld door de hormonale veranderingen die gepaard gaan met de menstruatie. De menstruatie is dan niet de oorzaak van de migraine, maar vergemakkelijkt wel het ontstaan ervan. Ook zware vermoeidheid, cafeïnehoudende dranken (zoals koffie, cola, zwarte thee), cafeïnehoudende pijnstillers, en het te vaak en te veel gebruiken van pijnstillers tegen hoofdpijn kunnen migraineaanvallen vergemakkelijken.

Omdat migrainepatiënten vaak voorafgaand aan een migraine-aanval trek hebben in bepaald voedsel – meestal zoetigheid – zien ze dat voedsel als de oorzaak van de aanval. Maar in feite geeft die specifieke trek aan dat de aanval al is begonnen, omdat een (tijdelijke) ver-

andering in smaak en behoeften is opgetreden. Anders gezegd: trek in chocola is een alarmsignaal voor migraine, en niet de oorzaak ervan.

Nog nooit hoofdpijn gehad

De in hoofdpijn gespecialiseerde huisarts Nico van Duijn vraagt zijn patiënten om zich alsjeblieft niet bezig te houden met de vraag waar hun migraine vandaan komt. ‘Voeding, frisdrank, je bril, de computer, je buurman, je weet het niet en wij weten het ook niet. Wij denken alleen: wat voor soort hoofdpijn is het, en wat kun je eraan doen. Oorzaken leiden zelden tot behandeling, en behandeling is vaak niet oorzakelijk,’ zegt hij. Nuchter: ‘Vaak heeft de oplossing niets met de oorzaak te maken.’

Maandagochtend om halfnegen ontvangt Van Duijn, die zelf nog nooit hoofdpijn heeft gehad, in het Flevoziekenhuis in Almere zijn eerste hoofdpijnpatiënt op zijn speciale hoofdpijnsprekkuur. Na een korte werkbespreking met de kersvers aangestelde hoofdpijnverpleegkundige Carla van Soest, komt een tweeëntwintigjarige vrouw binnen. Rood gestifte lippen, grote oorbellen, donker haar in een paardestaart, een zwart T-shirt en een spijkerbroek met laarzen. Ze heeft al migraine sinds haar dertiende.

Samen nemen ze haar hoofdpijngeschiedenis door, terwijl Van Duijn die optikt op zijn computer. Ze heeft, zoals zoveel migrainepatiënten, een hele poos lopen aanmodderen met hulpverleners en middeljes die niet hielpen: ‘Ik heb zoeltjes gehad, homeopathische middelen, verschillende soorten pijnstillers, massages bij de fysiotherapeut en een aangepaste stoel op mijn werk.’

Inmiddels weet ze beter: ‘Injecties met Imigran, dat werkt echt héél goed. Na vijftien minuten is alles weg. Als ik het niet gebruik, word ik misselijk, moet ik overgeven en lig ik drie dagen plat in het donker op bed. Nu kan ik gewoon naar mijn werk.’ Van Duijn vindt haar een ‘geluksvogel’ omdat Imigran zo snel en goed helpt. Zelf is ze bang dat ze te vaak medicijnen gebruikt, zo’n acht keer per maand, en zo het risico loopt medicatie-afhankelijke hoofdpijn

‘Sommige mensen hebben hoofdpijn nodig om thuis voldoende aandacht te krijgen’

te krijgen, hoofdpijn door het gebruik van medicijnen. Daarvoor is maar één oplossing: stoppen met de medicatie. ‘Ze zit op de grens,’ zegt Van Duijn. ‘Maar ze kan het goed managen, ik ben er niet bang voor.’

Bang om dood te gaan

Hoofdpijnverpleegkundige Carla van Soest vraagt hoofdpijnpatiënten vragenlijsten in te vullen die een beter zicht moeten geven op hun gezondheid, hun pijn en de vraag of de voorgestelde behandeling na drie maanden verbetering laat zien. Patiënten houden vaak zelf al een ‘hoofdpijndagboek’ bij, waarin ze opschrijven wanneer ze hoofdpijn hadden (alleen de datum, geen specifieke omschrijvingen van het moment), welke symptomen ze daarbij hadden (misselijkheid, overgevoeligheid voor licht en/of geluid, auraverschijnselen) en of, en zo ja welke, medicijnen ze hebben gebruikt.

‘Ik kijk vooral hoe iemand met zijn hoofdpijn omgaat,’ zegt Van Soest. ‘Sommige mensen hebben hoofdpijn nodig om thuis voldoende aandacht te krijgen. Maar je ziet ook mensen die knetterhard zijn voor zichzelf, en dat werkt

evenmin, daar wordt het erger van. In de regel helpt het heel goed om te vragen waarom ze iets doen of laten, en wat dat oplevert. Ik had laatst bijvoorbeeld iemand die stil bleef zitten als ze hoofdpijn had. ‘Helpt dat dan?’ vroeg ik. Nee, dat hielp helemaal niet. ‘Waarom zou je dan niet eens bewegen?’ Mensen zijn vaak heel irrationeel. Of ze doen of laten dingen uit gewoonte, zonder erover na te denken wat het effect daarvan is.’

Van Duijn: ‘Sociale steun zoeken kan ook helpen. Ik roep weleens: ritualiseer dat gezeur, daar heb je die man voor!’ Hij grinnikt, maar zegt dan serieus: ‘Er zijn zelfs mensen die aan hun migraine-aanval een posttraumatische stress-stoornis overhouden. Dan is de migraine er op een enorme manier ingeschoten. Die mensen zitten soms kreunend van ellende hier, bang dat ze doodgaan.’

Michel Ferrari schenkt met een trotse glimlach thee in een grote mok met daarop een foto van ‘Team Ferrari’: al zijn promovendi, in pak en mantelpak. Een promovendus van Ferrari ontdekte in 1996 het eerste migrainegen; daarna werden er onder zijn leiding nog vier gevonden. De Zwitserse hoofdpijnprof, die de eerste vier jaar van zijn leven in Indonesië woonde, daarna naar Nederland is verhuisd en vloeiend Nederlands spreekt, werkte tijdens zijn promotie aan de tot nu toe succesvolste medicijnen tegen migraine: triptanen. Hij laat een powerpointpresentatie zien waarop zichtbaar is welke processen in de hersenen aan het werk zijn tijdens een migraine-aanval. Maar waardoor migraine wordt veroorzaakt? Op die ene zeldzame erfelijke vorm na (FHM, familiäre hemiplegische migraine) zou hij het niet weten. ‘Maar ik ben er wel van overtuigd dat we het in de genetische hoek moeten zoeken,’ zegt hij.

Ferrari is vooral geïnteresseerd in wat er vlak voor een migraineaanval gebeurt. ‘Hoe komt een aanval op gang en waarom? Als we dat mechanisme begrijpen, kunnen we medicijnen ontwikkelen die aanvallen voorkomen. Migrainepatiënten hebben een genetisch verlaagde prikkel drempel. Als we kunnen ontdekken door welke genetisch bepaalde mechanismen dat komt, weten we ook hoe die te beïnvloeden zijn. Bij FHM is dat onomstotelijk aangetoond.’ De drie genen die betrokken zijn bij FHM zorgen voor een overproductie van kalium (betrokken bij de zenuwgeleiding) en glutamaat (een neurotransmitter die stimulerend werkt op andere zenuwcellen) in de hersenen. Die permanente ‘overdosis’ leidt tot een golf van sterke zenuwactiviteit door de hersenen, zegt Ferrari, terwijl hij aan de hand van een bewegend plaatje laat zien hoe een migraine-aanval uitrolt over het brein. ‘Het begint meestal in het achterste deel van de hersenen, en breidt zich dan als een golf uit naar voren. Het voorste deel van de golf is

Meer informatie?

www.lumc.nl/hoofdpijn
In het Leids Universitair Medisch Centrum wordt klinisch wetenschappelijk onderzoek verricht naar hoofdpijn, vooral naar migraine en clusterhoofdpijn. Op deze website is informatie te vinden over enkele belangrijke onderzoeken naar de oorzaken en behandeling van migraine en clusterhoofdpijn. Patiënten kunnen zich er ook aanmelden voor het onderzoek.

www.hoofdpijnpatienten.nl
Website van de Nederlandse Vereniging van Hoofdpijnpatiënten met informatie over migraine en ernstige hoofdpijn.

Kortingsactie

ahm.nl t/m 07-02

theater na tomat

50% korting op de entreeprijs van het Amsterdams Historisch Museum bij inlevering van deze coupon. Deze actie is geldig t/m 07-02-'10 voor max. 2 personen.

AMSTERDAMS Historisch Museum

TIJN

Blijf niet rondlopen met uw vragen over kanker

Bel de **KWF Kanker Infolijn:**
0800-022 66 22 (gratis)

Samen voorop in de strijd

60 JAAR

KWF KANKER INSTITUUT

Vrij Nederland

Lang leve de taboed

COEN VERBRAAK

Kijken in de ziel

PSYCHIATERS OVER HUN VAK EN OVER ZICHZELF

Kijken in de ziel

Vrij Nederland verlooft 25 exemplaren van het boek 'Kijken in de ziel' van Coen Verbraak. Coen Verbraak interviewt en portretteert toppsychiaters. Dat levert fascinerende en opvallend openhartige gesprekken op. Wat is schaamte eigenlijk? Kun je verlegenheid afderen? Werkt verdriet louterend? De psychiaters praten niet alleen over hun vak, maar vooral ook over zichzelf. Wat hadden ze eigenlijk aan hun vak toen ze zelf een geliefde verloren? Wat zijn hun eigen neuroses? Hebben ze er zelf ooit aan gedacht een elind aan hun leven te maken?

Winnen?

OM KANS TE MAKEN OP DIT BOEK, GA NAAR WWW.VN.NL

hyperactivatie: de zenuwen werken heel hard en kort, en zijn daarna uitgeput. Die uitputting verspreidt zich naar voren, over de cortex heen, maar gaat óók de diepte in, tot in de hersenstam. Dat wisten we nog niet. Het verklaart waarom mensen, als het te erg wordt, tijdelijk een halfzijdige verlamming krijgen.' 'Team Ferrari' publiceert binnenkort over de vondst van het eerste gen voor gewone migraine. 'Uniek!' zegt Ferrari, die er nog 'veel meer' hoopt te vinden. 'En wat blijkt: dit gewone migraine-gen werkt volgens hetzelfde mechanisme. Ik denk daarom dat het klopt dat migraine-patiënten onder andere te veel glutamaat hebben. Dat is alvast een goed begin.'

Migrainemuizen

Aanleg is één ding, maar waardoor breekt een aanval door? Ferrari: 'We weten dat mensen vaak een soort waarschuwingstekens hebben van tevoren: ze gaan vocht vasthouden, worden moe, voelen zich gestrest, geprikkeld, geïrriteerd, krijgen trek in ander voedsel zoals chocola, krijgen nekpijn. Dan is de migraine-aanval al bezig. Het betrouwbaar detecteren van zulke premonitory symptoms is extreem moeilijk.' Maar hij gaat een poging doen. Ferrari had al aangekondigd dat hij samen met de twee andere Spinozawinnaars van 2009, de hoogleraren Albert van den Berg (natuurkundige) en Marten Scheffer (wiskundig bioloog), onderzoek naar migraine wilde opzetten. 'We gaan kijken of we op basis van biochemische factoren, of op basis van veranderingen in de hersenactiviteit, wél betrouwbaar het begin van een aanval kunnen aantonen. Daarvoor volgen we een grote groep migrainepatiënten. Zij krijgen apparatuur om dagelijks thuis zelf metingen te doen: biochemische waarden in het bloed met behulp van een vingerprik, reactiviteit op zenuwprykkels door ze lichtflitsen te geven – die dienen te zichzelf toe; ze krijgen een kapje met elektroden erin. Ook krijgen ze elektronische vragenlijsten waarop ze bijhouden wat zij als specifieke triggers ervaren, hoe ze zich voelen, of ze wel/niet een aanval hebben. Daarnaast gaan we proefdieronderzoek doen bij onze genetisch gemoduleerde migrainemuizen. We bekijken welke stoffen in het hersenvocht veranderen vlak voor een aanval, en zien ook direct in de hersenen wat er gebeurt.' Ferrari hoopt aan te tonen dat er in de hersenstam vlak voor een aanval een ontregeling plaatsvindt, waardoor als het ware de sluisdeuren opengaan en de golf het brein overspoelt. Dat zou betekenen dat de dempende functie van de hersenstam niet goed werkt. 'Ik wil precies weten wat die rem is, en of ik die natuurlijke rem met een medicijn kan nabootsen. Daar ben ik de komende vijf jaar wel mee bezig.' ■

Marente de Moor

Soms zou je willen dat je de eerste handen nooit had geschud

t

ussen de kerstkaarten op mijn schoorsteenmantel staat een foto van het potkachelletje dat er ooit onder stond, met de beste wensen uit Bocholtz. De nieuwe eigenaren zitten er warm-

pjes bij. Ik had ze het kachelletje verkocht via Marktplaats. Dat is een wereld die ik handenwrijvend betreed, vaker dan mijn agenda toestaat. Zodra die pagina verschijnt, beginnen mijn vingers te tintelen. De achterbuurtuitstraling! Baksteenkleuren, lettertype Leen Bakker, vleugje Zwarte Van Nelle. Hier verloopt handjeklap amicaal. Alles kreeg ik te horen over het schoolkamp van Jessica's dochter, over haar zorgen, wat ik daar nu van vond en uiteindelijk, nou ja, slaap lekker – terwijl ze eigenlijk alleen wilde bedanken voor dat toffe bordspel. En nooit ontving ik zoveel mail van mannen als toen ik een officerssabel te koop aanbood.

TNT, die de tarieven maar blijft opschroeven, vaart er wel bij, mijn postbode, die de provisorische pakjes de berg op moet zeulen, niet. Sommige dingen kunnen niet worden opgestuurd. Dan krijg je ze over de vloer, de toekomstige eigenaren van jouw overgeschoten prul. Génante ontmoetingen. Nooit vergeet ik de zwaarlijvige vrouw die zich op mijn krakende home-trainer zette: 'In de advertentie stond dat hij niet geschikt is om veel gewicht te dragen, denkt u dat ik...'

Via Marktplaats ontmoet je mensen die je normaliter niet zou binnenlaten. Toen ik nog in het centrum van Amsterdam woonde, parkeerde een marinier zijn legervehikel pal voor mijn deur. Hij kwam voor de hondenbench. Wijdbeens stond hij op zijn soldatenkistjes in de kamer, en ik moet zeggen, dat was geen onaardig gezicht. Zes jaar Marktplaatservaring rijker, weet ik inmiddels welk type bij welke rubriek hoort. Hondenbenodigdheden, autodiversen: kerels. Audio, telecommunicatie: alloctonen. Hobby, vrije tijd: neuroten. Tuin & terras: goedszakken. Nog hachelijker dan kopers ontvangen, is zelf een artikel ophalen. Hoe mooi een

Nooit ontving ik zoveel mail van mannen als toen ik een sabel te koop aanbood

tweedehandsje ook is, soms zou je willen dat je de eerste handen nooit geschud had. Een vriendin moest vluchten omdat de eigenaar van een driezitsbank opeens zijn broek liet zakken. Wie in mijn regio iets op de kop wil tikken, moet, of

hij nou wil of niet, naar Kerkrade. Achter de dichtgetimmerde gribus, het 'hier waak ik' en de 120 centimeter-satellietschotels, gaan hele schatkamers schuil. Nu weer had ik er een stel puike regalia gevonden. De verkoper noemde zich 'De Beeldenstormer', op zich veelbelovend. En ook het schriklicht, dat aansloeg met de hond, die natuurlijk niets deed, omdat hij dertig kilo overgewicht moest rondtoren, lag in de lijn der verwachtingen. Hier viel iets te halen. Achter de tussendeur zag ik het licht. Tot in de schrootjeseinder glansden Jezussen, Maria's en Johannesen de Dopers, flakkerden paaskaarsen, walmde wierookvaten, zalfde kerkgezag, kortom: in deze vijfenvijftigplus-woning was het ganse Limburgse geloofsafval gestampt. Maar niets, ook niet het deemoedige leger van gipsapostelen op de werktafel, schitterde feller dan het computerscherm. Ik herkende de pagina natuurlijk onmiddellijk. Tintelende vingers. Het rijk van zes miljoen advertenties en eenzaamheid, daar sleet de beeldenstormer zijn dagen. Opeens wilde ik weg. 'Glaasje Bénédictine?' vroeg hij nog. Door het raam zag ik hem zitten, de treurige iconoclast, voor zijn tft-altaar, dat aan iedere bezoeker de hamvraag stelde: *Wat zoekt u? (Bijv. Opel of Oppas).* ■